Rubai

İki Aylık Rubai ve Şiir Kültürü Dergisi

Sayı: 2 • Mart/Nisan 2021

Rubai

İki Aylık Rubai ve Şiir Kültürü Dergisi
Sayı: 2 • Mart/Nisan 2021

www.rubaidergisi.com

Yayın Yönetmeni : **Ahmet Ziya Kahraman**
Yayın Danışmanı : **Tacettin Şimşek**
Son Okuma : **İbrahim Duran**
Web Geliştirici : **Adil Bayram**

Şiirlerin ve yazıların sorumluluğu şair ve yazarlarına aittir. Tanıtım ve tahlil amacıyla kullanılacak küçük bölümler dışında dergi iktibas edilmemelidir. Her hakkı mahfuzdur.

Kaldığımız Yerden Yeniden

Rubainin Değerli Dostları,

Yolculuğun ikinci menzilinde yine birlikteyiz.

Uçuruma bir gül atmıştık, yankısını bekliyorduk.

Rubaiyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili herkesi sofra-mıza davet etmiştik.

Eskilerin "önce refik (yoldaş) sonra tarik (yol)" sözünü tersine çevirip "önce tarik sonra refik" diyerek yola çıkmıştık. Refik de tarik de tamamsa yolculuğumuz devam edecektir.

Nicelik kaygımız yoktu zaten. Ama yalnız Türkiye içinden değil; Amerika'dan, Almanya'dan sesimizin duyulmuş olması da çok sevindiriciydi.

Geleneğin sürdüğüne, rubainin hâlâ soluk alıp verdiğine olan inancımızı tazeleyen bir sonuçtu bu. Merak eden, ilgilenen, sayfalarımız arasında gezinen herkesin gözüne ve gönlüne sağlık.

"İşe başlansın arkası gelir, eksikler zamanla giderilir." anlamındaki "Göç yolda düzülür." atasözünün ulaştırdığı bir tevekkül çizgisindeyiz.

Bugünkü son sözü rubaiye tematik zenginlik kazandıran ve 1843 rubaisiyle Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatında en çok rubai yazan şair sıfatını onurla taşıyan Arif Nihat Asya (1904-1975) söylesin:

BULMAK
Gül gül dolaşır; uçar, konar; bal yaparız...
Nisanda çiçek, yazda petek, kışta karız...
Bir gün, arayan, bulur gönüllerde bizi.
Ölsek de, gömülsek de, silinsek de varız!

Yeni sayıda buluşmak ümidiyle.

Yeniden bismillah.

Rubainin Doğuşu ve İlk Adımları

Tacettin Şimşek

> Divanü Lügati't-Türk'teki şiir parçalarına bakıldığında, ilk Türk şairlerinin dörtlük nazım birimini ısrarla kullandıkları görülür.

Kaynaklar, rubainin tarihî zaman içindeki yolculuğunun İran'da Rûdekî (öl.971) ile başladığını kaydeder.* Tarih 10. yüzyıldır ve bir söylentiye göre rubai, sesini bir ceviz oyununa borçludur. Safevî hanedanından Emir Yakup'un oğlu, arkadaşlarıyla ceviz oyunu oynarken "Galtân galtân hemî reved tâ leb-i gûr" [Yuvarlana yuvarlana çukurun kenarına gidiyor.] cümlesini söylemiş ve yıllar sonra yapılacak tasnifte Ahreb kalıpları arasında yer alacak olan mef'ûlün fâilün mefâîlü fe'ûl kalıbına ses vermiştir. Rubainin doğuşu ile ilgili olarak Tahirülmevlevî, İpekten, Halman, Öbek ve Karakoyunlu'nun kaydettiği bu öykü (Tahirü'l-Mevlevî, 1973, s.126; İpekten, 1999, s.77; Halman, 1999, s.8; Halman, 2004, s.10; Öbek, 1995, s.15-16; Karakoyunlu, 1989, s.6), Köprülü'ye göre "tarihî hakikat ile asla bağdaşmayan bir menkıbe"dir (Köprülü, 1989, s.141; Çetin, 2012, s.22).

Aynı yüzyılda Ebû Şekûr-ı Belhî, Dakîkî, Ezrakî-i Herevî gibi şairler de rubai yazmışlardır.

11. yüzyılda İran coğrafyasında rubaî yaygınlaşmış, bu dönemin hemen bütün şairleri rubaiyi denemişlerdir. Gazne sarayında yaşayan şairlerden Ferrûhi-i Sistânî, Unsûrî, Menûçihrî ve Azerbaycan'da Farsça şiir söyleyen ilk şair Katrân-ı Tebrizî de rubai nazım şeklinin ifade imkânlarından yararlanmışlardır. Bu yüzyılda tasavvufî içerik rubaiyi kendine ifade aracı seçmiş, "1049'da ölen, Farsçanın ilk rubai üstadı" (Halman, 2004, s.11) Ebû Said-i Ebü'l-Hayr'dan başka Abdullah-ı Ensârî de rubailer söylemiştir (Öztürk, 2008, s.177).

Arap edebiyatında Ömer bin Ferid, İran edebiyatında Ömer Hayyam, Türk edebiyatında Azmizâde Hâletî, adları rubai nazım şekliyle özdeşleşmiş şairlerdir. Öte yandan rubai, İran ve Türk edebiyatlarında gördüğü ilgiyi Arap edebiyatında görmemiştir (Pala, 1989, s.412).

11. yüzyılda İranlı sûfi şair Baba Tahir Üryan, mefâîlün mefâîlün feûlün vezniyle aşk temalı dörtlükler söyler. (Söz konusu dörtlüklerden 55

tanesi Talât Sait Halman tarafından rubai vezniyle Türkçeye kazandırılmış ve Aşk Çırçıplak adıyla 2003'te yayımlanmıştır.) Aynı yüzyılda Ebû Said, Baba Efdal Kâşânî gibi isimlerle İran edebiyatındaki gelişimini sürdüren rubai, 12. yüzyılda Ömer Hayyam'la en güçlü temsilcisini bulur.

Hayyam, rubailerinde dünyaya ait bütün lezzetleri tatmak ister. Amacı, bugünü yaşamak ve hayattan zevk almaktır. Bu nedenle rubailerinde yer yer Epikürcü ve Hedonist (hazcı) bir tavır sergiler. Aşk, tutku ve yaşama sevinci yanında bezginlik ve karamsarlık gibi temaları da coşkulu bir biçimde dile getirir.

Hayyam, Doğu'da olduğu kadar Batı'da da çok iyi tanınan bir şairdir. Özellikle İngiliz şair Edward Fitzgerald'ın İngilizceye uyarlayıp Rubaiyyat adıyla 1859'da yayımladığı eser, Hayyam'a Batı'da geniş bir hayran kitlesi kazandırır. Aynı yüzyılda Genceli Nizamî, Farsça rubailer yazar.

Rubai 12. yüzyılda İran edebiyatından Türk edebiyatına geçer ve ilk örneklerini verir. Mani nazım şekli yanında İslamiyet'ten önceki dönem Türk şiiri örneklerinin dörtlüklerden oluşması da şairlerimizin rubaiyi benimsemesinde rol oynamış olmalıdır.

Divanü Lügati't-Türk'teki şiir parçalarına bakıldığında, ilk Türk şairlerinin dörtlük nazım birimini ısrarla kullandıkları görülür. "Doğu şiirine özgü" (Şardağ, 1999, s.22) bir ifade tarzı olan dörtlük, Türk halk şiirinin vazgeçilmez nazım birimidir. Bu bilgiden yola çıkan Prof. Tadeusz Kowalski, 1922'de yayımlanan Etudes sur la forme de la poésie des peuple Turcs (Türk halkının şiir şekli üzerine araştırmalar) adlı kitabında rubainin ilk kaynağının Türk edebiyatı olduğu iddiasını seslendirir.

Köprülü de rubainin İran kaynaklı olduğu tespitine kuşkuyla yaklaşır (Çetin, 2012, s.21). Sonuç, "rubainin Arap, Fars ve Türk coğrafyasının ortak mahsulü, ortak değeri" (Çalka, 2015, s.10) olduğu gerçeğidir.

Osmanlı şiirinin poetikası niteliğindeki divan dibace/ön söz/lerinde rubai örneklerine sıklıkla rastlanır. Şairler, şiiri tanımlamak ve takipçisi oldukları şiirin çerçevesini çizmek için rubainin özlü söyleyiş imkânından yararlanmak isterler.

Ali Şir Nevayî, Garaibü's-sıgar adlı ilk divanında şiir anlayışını özetlerken 21 rubaiyi metne serpiştirir (Üzgör, 1990, s.56, 60-86).

Divan ön sözlerinde Necatî'nin 5, Lâmiî'nin 2, Celâlzâde Salih Çelebi'nin 1 rubaisi yer alır. Müverrih Ali'nin divan dibacesinde yer verdiği rubai başlıklı 3 manzume, kafiye düzeni bakımından rubaiye benzese de rubai kalıplarıyla yazılmamıştır.

Farsça yazmış olsa da, rubainin Anadolu'daki öncüsü Dîvan-ı Kebîr'deki 2000'den fazla rubaisiyle Mevlâna Celâleddin'dir. Mistik/tasavvufî içerikle aşk teması çevresinde coşkulu bir söyleyiş, Mevlâna rubailerinin belirgin özelliğidir.

Hasan Âli Yücel, Hüseyin Rifat Bey, Âsaf Hâlet Çelebi, Abdülbâki Gölpınarlı, Feyzi Halıcı, Ümit Yaşar Oğuzcan, O. Nuri Gençosman, Şefik Can, Mehmet Önder, Sami Akalın, Hamza Tanyaş, Orhan Veli ve Ahmet Metin Şahin Mevlâna rubailerini mensur-manzum (aruz-hece) Türkçeye çeviren isimlerden birkaçıdır.

Âsaf Hâlet, Fransızcaya çevirdiği Mevlâna rubailerini Roubâ'iyât adıyla 1950'de Paris'te yayımlar.

Talât Sait Halman Candan Cana: Mevlâna Celâleddin Rumî'den Seçme Rubaîler başlığı altında Mevlâna'nın 131 rubaisini kusursuz bir aruzla günümüz Türkçesine aktarır. Daha sonra bu esere 52 rubai daha ekleyerek Sevda Yüce Gözlerle, Rubailer, Mevlâna Celâleddin Rumî'den adıyla kitaplaştırır (2004).

Ahmet Metin Şahin, Mevlâna uzmanı İranlı bilgin Prof. Bediüzzaman Fîrûzanfer'in tespitleri ve Şefik Can'ın ilavelerinden yola çıkarak Mevlâna imzalı 2217 rubaiyi aruz ölçüsüyle Türkçeye kazandırır (2008).

Mevlâna'ya ait olmadığı tespit edilen (Can, 2000, s.20; Demirci, 2006, s.34; Şafak, 2009, s.80) "bâzâ" (yine gel) redifli rubainin aslı ve düzyazı olarak Türkçeye çevirisi şöyledir:

Bâzâ bâzâ her ân çi hestî bâzâ
Ger kâfir u gebr u büt-perestî bâzâ
În dergeh-i mâ dergeh-î nevmîdi nîst
Sad bâr eger tevbe şikestî bâzâ

"Gene gel, gene gel, her ne isen olduğun gibi gene gel. Hakk'ı tanımıyorsan, ateşe tapıyorsan, puta tapıyorsan, gene gel... Bu bizim dergâhımız umutsuzluk dergâhı değildir. Yüz kere tövbeni bozmuşsan gene gel!" (Can, 2000, s.20; Can, 2006, s.33).

Şefik Can, Fîrûzanfer'in 1963'te Tahran'da bastırdığı, kendisinin de tercümesinde esas aldığı Rubai Divanı'nda yer almayan bu rubainin Mevlâna'ya ait olmasa da, "Allah'ın rahmetinden ümit kesilmez. Allah bütün günahları bağışlar. Çünkü o çok

> Prof. Tadeusz Kowalski, 1922'de yayımlanan Etudes sur la forme de la poésie des peuple Turcs (Türk halkının şiir şekli üzerine araştırmalar) adlı kitabında rubainin ilk kaynağının Türk edebiyatı olduğu iddiasını seslendirir.

bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 53) mealindeki ayet-i kerimenin yorumu olduğunu, "Yüz kere tövbeni bozmuşsan yine gel!" sözünün ise "Ümitsizliğe kapılma! Allah'ın rahmetinden ümit kesme!" anlamına geldiğini kaydeder. (Can, 2000, s.20)

Kaynaklar

Can, Ş. (haz.) (2000). Mevlâna-Dîvân-ı Kebîr-Seçmeler. c.4 Rubaîler, İstanbul: Ötüken Yayınları.

Can, Ş. (2006). Mevlâna Celâleddin: Rubaîlerden seçmeler. (Yay. haz. H. N. Artıran). Konya: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Çalka, M. S. (2015). Divan şiirinde rubâî. İstanbul: Kriter Yayınları.

Çetin, N. (2012). Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinde rubai. (2.Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Demirci, M. (2006). Mevlâna'dan düşünceler. Konya: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Halman, T. S. (1999). Can cana-Mevlâna Celaleddin Rumi'den seçme rubailer. (Resimleyen: E. Akyavaş). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Halman, T. S. (2004). Sevda yüce gözlerle, Rubaîler, Mevlânâ Celâleddin Rumî'den. Ankara: Hece Yayınları.

İpekten, H. (1999). Eski Türk edebiyatı-Nazım şekilleri ve aruz. (3.Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.

Karakoyunlu, Y. (1989). O hayâl aynasından (Rubaîler). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Köprülü, M. F. (1989). Edebiyat araştırmaları 1. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Öbek, A. İ. (1995). Divan edebiyatında sosyal ve dinî konulu rubaîler. İstanbul: İnsan Yayınları.

Öztürk, M. (2008). Rubaî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm ansiklopedisi. c.35, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Pala, İ. (1989). Ansiklopedik divan şiiri sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.

Şafak Y. (2009), Mevlâna'ya atfedilen "Yine gel…" rubâîsine dâir. Tasavvuf, İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi, Sayı: 24

Şardağ, R. (1999). Bütün yönleriyle Hayyam rubaîleri. (7.Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.

Tahirü'l-Mevlevî (1973). Edebiyat lûgati (haz.: K. E. Kürkçüoğlu). İstanbul: Enderun Kitabevi.

Üzgör, T. (1990). Türkçe Dîvân dîbâceleri. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

ARİF NİHAT ASYA

(1905-1975)

Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin önemli temsilcilerindendir. Sade bir üslupla millî değerleri ve dini heyecanları işleyen şiirler yazmıştır. *Bayrak, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor, Fetih Davulları, Selimler, Kubbeler, Süleymaniye* en tanınmış şiirleridir.

Milliyetçi şiirleriyle tanınan Arif Nihat Asya, yurdun güzelliklerini, doğasını anlatan, kimi zaman yergici ama Türklüğü yücelten şiirler yazmıştır. Şiirlerinde halk ve divan edebiyatı nazım şekilleri yanında modern edebiyatın nazım şekilleri de yer almıştır. En çok kullandığı nazım şekli ise rubaidir. Türk edebiyatında en çok rubai yazan şairler arasındadır.

NEFES

Bir yerde ki rü'yalarım annemle dolar;

Çevrem – sanırım – ıtırla, çiğdemle dolar...

Tüy tüy nefesinden bilirim geldiğini...

Ruhum, yüreğim, odam o meltemle dolar!

BEKİR SITKI ERDOĞAN

(1926-2014)

Karaman'da doğdu. Kuleli Askeri Lisesi'ni, Harp Okulu'nu bitirdi. Ankara'da bulunduğu yıllarda Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne devam ederek buradan da mezun oldu. İstanbul'da Heybeliada Deniz Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı.

Aruz ve hece vezniyle şiirler yazmış olan Bekir Sıtkı, en çok halk şiiri tarzında yazdığı koşmalarla ismini duyurmuştur. Ayrıca rubai türünde şiirleri de vardır.

Anadolu'nun ve Anadolu insanının ruhunu duygulu bir şekilde yansıtmıştır. Sıla, aşk, ölüm, şiirinin başlıca konularını teşkil etmektedir.

Eserleri: *Bir Yağmur Başladı, Dostlar Başına, Kışlada Bahar, Binbirinci Gece.*

MECNUNLAR SAHRASI

Biz çölde yetiştik; çile yâr oldu bize
Sermayemizin külleri kâr oldu bize!..
Tek müjde nasip olmadı hiçbir kuyudan
Biz hep su dedik, yankısı nar oldu bize!..

FUAT BAYRAMOĞLU
(1912-1996)

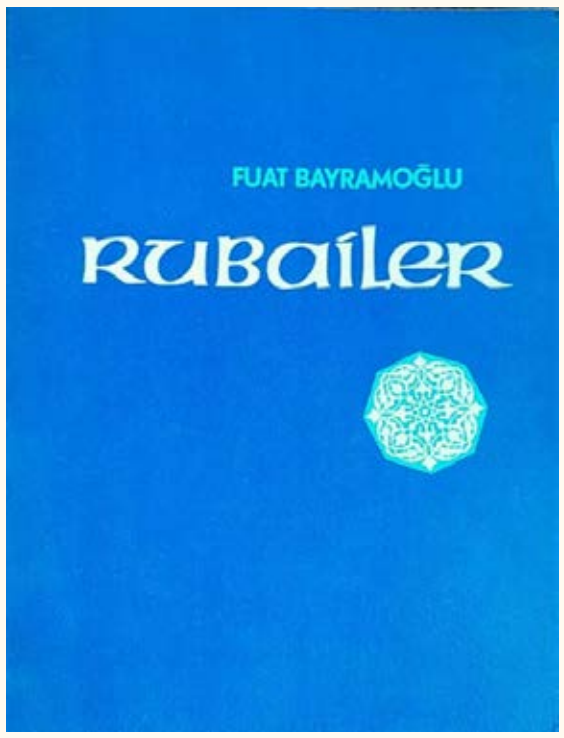

Ankara'da doğdu. Hacı Bayrâm-ı Velî'nin on altıncı kuşaktan torunudur. Babası Hacı Bayram Dergâhı postnişini Şeyh Tayyib Efendi, annesi Hüsniye Hanım'dır. Çocukluğu Millî Mücadele yıllarının yoksul Ankara'sında tekke atmosferinde geçti.

Diplomatlığının yanı sıra Doğu ve Batı kültürüne hâkim bir aydın, güçlü bir rubâî şairi, ince zevkli bir kültür adamı, seçkin bir araştırmacı ve çok bilgili bir koleksiyoncu olan Fuat Bayramoğlu zengin pul, tuğra ve Beykoz işi cam eşya koleksiyonlarına sahipti. Uluslararası pulculuk sergilerine katılarak altın ve gümüş madalyalar kazandı. Tahran büyükelçiliği sırasında başlayan Beykoz işi cam eşya merakı ise zamanla bu alanın en büyük koleksiyoncusu ve uzmanı olmasını sağladı. Bu uzmanlığının ürünü olan Türk Cam Sanatı ve Beykoz İşleri adlı eseriyle literatüre geçti ve Hacettepe Üniversitesi tarafından "sanatta onursal doktora" pâyesiyle ödüllendirildi.

Bir bahçede kuşlar, kelebekler ve bahar,
Bir gizli buhurdandaki baygın kokular,
Her şey bizi çekmekte visal âlemine;
Yâ Rab, niye her şey bu kadar davetkâr?

YAHYA KEMAL BEYATLI

(1884-1958)

Türk şair, yazar, siyasetçi, diplomat. Doğum adı Ahmed Agâh'tır.

Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin en büyük temsilcilerinden biridir. Şiirleri Divan edebiyatı ile modern şiir arasında köprülük görevi üstlenmiştir. Türk edebiyat tarihi içinde Dört Aruzcular'dan biri olarak kabul edilir (Diğerleri Tevfik Fikret, Mehmet Âkif Ersoy ve Ahmet Haşim'dir). Sağlığında Türk edebiyatının baş aktörleri arasında kabul edilmiş ancak hiç kitap yayımlamamış bir şairdir.

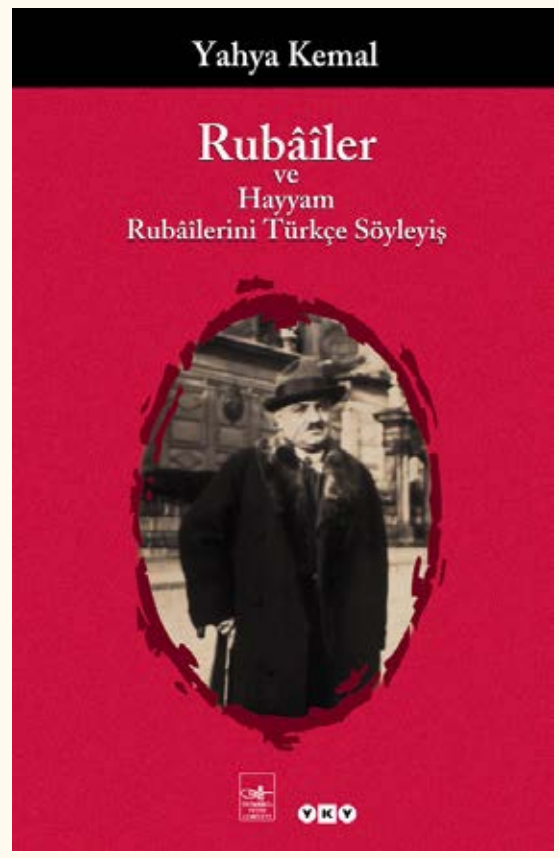

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinde milletvekilliği ve bürokratlık gibi siyasi görevler üstlenmiştir.

Eserleri: *Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgârıyle, Rubailer ve Hayyam'ın Rubailerini Türkçe Söyleyiş, Edebiyata Dair, Aziz İstanbul, Eğil Dağlar, Tarih Musahabeleri, Siyasi Hikayeler, Siyasi ve Edebi Portreler, Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi ve Edebi Hatıralarım, Mektuplar-Makaleler, Bitmemiş Şiirler.*

ÖMÜR

Bir merhaleden güneşle derya görünür
Bir merhaleden her iki dünya görünür
Son merhale bir fasl-ı hazandır ki sürer
Geçmiş gelecek cümlesi rü'ya görünür

Çocuk ve Rubai

Sevgili Arkadaşlar,

Ne dersiniz? Rubainin ritmini duymak zor mu?

Birkaç alıştırma daha yapalım isterseniz. Hadi buyurun!

Ben Kırmızı Başlıklı Kız'ın kardeşiyim.
Yıldızları seyrettiğimiz yerde misin?
Aslan kedi kartal kuğu şempanze köpek
Kaplumbağa tavşan pelikan serçe inek
Gülten Dayıoğlu'yla tanıştım bu sabah
Yüz yirmi dokuz bin yedi yüz yirmi sekiz
Dem dem deme dem dem deme dem dem deme dem

Cümlelerin hecelerini sayalım. Her satır kaç heceden oluşuyor? Evet, doğru, 13 hece. Peki, hep böyle midir? Rubainin bütün dizeleri 13 heceden mi oluşur? Hayır.

Dizelerin hece sayısında bazen değişiklikler olur. Örneğin "Yüz yirmi dokuz bin yedi yüz yirmi sekiz" diye yazdığımız satırın sonunda yer alan "yirmi sekiz" şeklindeki dört hecelik ritim, kimi zaman "yetmiş beş" gibi üç hecelik bir ritim olur. Yani dört hece değil, üç hece olur. Böylece bir dizenin hece toplamı 13 iken bir diğerininki 12 hece olabilir.

Diğer cümlelerde de görelim bunu:

Yıldızları seyrettiğimiz yerdeydim.
Aslan kedi kartal kuğu maymun kaplan
Kaplumbağa tavşan pelikan kırlangıç
Gülten Dayıoğlu'yla tanıştım şimdi

Şairler, yazdıkları rubailerde bu ritimleri karışık kullanırlar. Bazı dizeleri ilk ritimle, diğer dizeleri de ikinci ritimle yazabilirler. Bunlardan başka ritimler de vardır. İleride onlar üzerinde de duracağız. Bir şair, rubainin her dizesinde ayrı bir ritim kullanabilir. Bu, rubainin özelliklerinden biridir.

İyi okumalar dileğiyle sizin için bir rubai örneği iliştirelim yan sayfaya.

Sevgiyle ve sağlıkla kalın.

Cebinde Dünya

Tacettin Şimşek

Binlerce hayal döküp
duvar diplerine
Boncuk dizivermişiz
rüya iplerine
Yalnızca
şeker gazoz kapak bilye değil
Dünya sığıyor
çocukların ceplerine

از دی که گذشت هیچ ازو یاد مکن
فردا که نیامده ست فریاد مکن
بر نامده و گذشته بنیاد مکن
حالی خوش باش و عمر بر باد مکن

از دی که گذشت هیچ ازو یاد مکن
فردا که نیامده ست فریاد مکن
بر نامده و گذشته بنیاد مکن
حالی خوش باش و عمر بر باد مکن

Hayyam'ın bir rubaisinin asıl metniyle üç farklı çevirisi:

Ez dî ki gozeşt hîç ez u yâd mekon
Ferdâ ki neyâmedest feryâd mekon
Ber nâmede vu gozeşte bonyâd mekon
Hâlî hoş bâş u omr ber bâd mekon
(Ömer Hayyam)

I

Geçmiş günü dil bağlayarak yâd etme
Ferdâ ki henüz gelmedi feryâd etme
Ferdâ ile âtiye sakın kurma temel
Hoşhâl geçir ömrünü berbâd etme
(Yahya Kemal)[1]

II

Geçmiş günü beyhûde yere yâd etme
Bir gelmemiş ân için de feryâd etme
Geçmiş gelecek masal bütün bunlar hep
Eğlenmene bak ömrünü berbâd etme
(Orhan Veli)[2]

III

Gönlüm, aranıp dünleri feryâd etme!
Kâm almak için yarınlar îcâd etme!
Dünler düş olup gitti, yarınlarsa hayal
Aptalca şu gerçek günü berbâd etme!
(Bekir Sıtkı Erdoğan)[3]

---

[1] Yahya Kemal (Beyatlı), Bitmemiş Şiirler, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul 1976, s.39[2] Şafak, agm., s.75.
[2] Orhan Veli Kanık, Rubaî, Tercüme dergisi şiir özel sayısı. S. 34-36, Mart 1946, s.298
[3] Kendisinden, Gaziantep, 29.05.2005

Rubai Tamamlama

Bir önceki sayımızda yaptığımız rubai tamamlama çağrısına yalnızca Tacettin Şimşek ve Ahmet Ziya Kahraman'dan cevap geldi. Tamamlanan rubailer ise şöyle:

Tacettin Şimşek

Parıltı

Kalbin yine verdiyse izin saçlarına
Bir kafiye düştü bir vezin saçlarına
Bir kış günü dünyaya konuk gelse güneş
Yıldız tozu serper denizin saçlarına

Göğe Bakmak

Şair gibi içten bakalım gökyüzüne
Ses merdiveninden çıkalım gökyüzüne
Özlemlerimiz gökkuşağından farksız
Bir kurdele yaptık takalım gökyüzüne

Ahmet Ziya Kahraman

Parıltı

Aldanma gönülsüz gece vurkaçlarına
Düşsen yakalansan acı kıskaçlarına
Bir kış günü dünyaya konuk gelse güneş
Yıldız tozu serper denizin saçlarına

Göğe Bakmak

Şair gibi içten bakalım gökyüzüne
Ses merdiveninden çıkalım gökyüzüne
Üç yüz sene 'herkes uyusun' bir sen kal
Sevgiyle ateşler yakalım gökyüzüne

Bu sayının tamamlanacak rubaileri ***Varlık Vehmi*** ve ***Aşktandır*** başlıklarını taşıyor. Vezin ve kafiye düzenine uyarak, konu bütünlüğünü gözeterek bu rubaileri tamamlamaya çalışınız.

Tamamlamış olduğunuz rubaileri bize rubaidergisi@gmail.com adresinden gönderebilirsiniz.

Varlık Vehmi

.....

.....

Bilmem ki vehimden mi ibaret yaşamak

Dün yoksa yarın yoksa bugün var mı gülüm

Aşktandır

Aşkın yüce burcunda gönül gelse dile

Ön söz çiledir çok kere son söz de çile

.....

.....

Yeni Rubai

Dillerde
hatırlı bir yerim var şimdi
Aşkın sesiyim
bir değerim var şimdi
Bin yıl boyu
farz et ki aba giymiştim
Sırtımda ipek giysilerim var
şimdi

Tanışma

-Siz kimsiniz?
-Aslında güzel bir nedeniz.
-Nerdensiniz?
-Ülkemiz ne dağdır ne deniz.
-Zümrüt mü taşırsınız?
-Hayır! Yalnızlık
-Gözler ne? -Ateş yurdu.
-Gönüller ne? -Deniz.

Sevda Korur

Sevda mıdır
ansızın
vurur kalbimizi
Hülya ile
aldatır durur
kalbimizi
Yakmak ve kül etmek bana mahsus diyerek
Bir başka ateşten de korur kalbimizi

Tüketmek

İlk önce kusur sonra özür
sonra da aşk
Merkezde varoşta dağda aşk
taşrada aşk
Her gün satılır yenir
tükenmez yine de
Her çarşıda her pazarda
her sofrada aşk

gül bahçesi

ahmet ziya kahraman

Gül Yangını

Kurşundan ağır gelir sözün ölçüsüzü
Yıllarca kalır yürekte bir köhne sızı
Rindin kederinde gizli ülfet ve dua
Gül yangınıdır yakıp kavurmakta bizi

Mücellid

-Merhum İslam Seçen Hoca'nın aziz hatırasına-

Bakmış tanıyan kalmadı cild öksüzünü
Dert ortağı bilmiş kitabın her sözünü
Salbek, köşebent, şemse bütün ömrünce
Aydınlatıvermiş Seçen'in ay yüzünü

Atım

Korkunç uçurumlarda dönüp durdu atım

En zorlu savaşlarda muzafferdi atım

Bilmem kaç asır Avrupa'nın içlerine

Nal sesleri altında huzur verdi atım

Cennet Nerede?

Cennet yürür annemle peşinden yürürüm

Her yerde adından bir ateştir görürüm

Yıldızlar ekerken kararan gökyüzüne

Bir ince temennâya sualler sorarım

Fuzulî'nin Rubaisini Şerh

Fatma Topcu

Dâim özümü bî-ser ü sâman gördüm
Üftâde-i derd-i dâğ-ı hicrân gördüm
Bir kat ile ki bunda Nûh tûfan gördü
Ben Nûh değildim nice tûfan gördüm
(Fuzulî)

Rubainin

a) Vezni

1) Mef ʻû lü / me fâ ʻî lü / me fâ ʻî lün / fa‘
2) Mef ʻû lü / me fâ ʻi lün / me fâ ʻî lün / fa‘
3) Mef ʻû lü / me fâ ʻî lü / mef'û lün / fa'lün
4) Mef ʻû lü / me fâ ʻî lü / me fâ ʻî lün / fa‘

b) Kelimeleri

bî-ser ü sâman: Perişan hâl
üftâde (f.): Düşkün, âşık, biçare
tufan (a.): Hz. Nuh zamanında yoldan çıkmışları te'dip etmek için Allah tarafından hem gökten yağdırılan hem de yerden kaynayarak bütün dünyayı kaplayan su.
Nuh (a.): Nuh peygamber, Kur'an'daki kronolojik sıraya göre yirmi beş peygamberin baştan üçüncüsü.
üftâde-i derd-i dâğ-ı hicrân: Ayrılık acısıyla dağlanmış ve derde düşmüş

c) Nesre Çevirisi

Kendimi her zaman evsiz barksız ve perişan gördüm. Ayrılık acısıyla dağlanmış ve derde düşmüş gördüm. Bir fark var ki Nuh (as), burada (sadece bir) tufan gördü. Ben Nuh (as) değildim ama birçok tufan gördüm.

d) Şerhi

Divan şairlerinin pek çoğu zamaneden ve felekten şikâyet eder. Bu rubaide de isim olarak felek geçmese de o kastedilmektedir. Fuzulî, her

zaman perişan bir vaziyette olduğunu, ayrılık acısının derdine düştüğünü belirtmektedir. Hz. Nuh, peygamber olduğu hâlde sadece bir tufan gördü, ben nice tufanlar gördüm, demektedir. Şairin devlet büyüklerine yazdığı mektuplara bakıldığında da hayatının sıkıntılar içinde geçtiği görülmektedir. Normalde peygamberler bu dünyada çokça imtihana tâbi tutulurken, kendisinin Nuh (as) göre daha fazla sıkıntılar yaşadığını ifade eder. Öyle ki huzurla istirahat edeceği bir evi barkı bile olmamıştır. Nuh (as) nice yıllar kavmini imana davet eden bir peygamberdir. O, kavmine nasihat ettikçe onlar peygambere eza ediyorlardı. Sonunda ümitsizliğe düştü ve onlara beddua etti. Duası kabul olunca da gemi yapması için emir geldi. Kırda ve sudan uzak bir yerde gemi yapmaya başladı. Kavmi yanından geçerken onunla dalga geçip "Peygamber idin, dülger oldun." diyorlardı. Geminin inşası bitip de Tufan olunca Hz. Nuh (as), müminler ile gemiye bindi. Geminin dışındaki herkes helâk oldu. Altı ay sonra yağmurlar kesildi, gemi rivayete göre Cudi Dağı'nın eteklerine oturdu. Ondan sonra insanlar Hz. Nuh'un üç oğlundan peyda oldu. Bundan dolayı Hz. Nuh'a "İkinci Âdem" de denilmiştir. Bu münasebetle divan şiirinde gemi ve tufan birlikte anılır. Tufan, âşığın gözyaşını andırır. Nuh ise bu tufan içinde batmamaya çalışan âşığın kendisidir (Pala, 2008: 361). Âşık her daim ağlar, gözünün yaşı kurumaz. Böylece hiç dinmeyen gözyaşları seylâb olur ve onu sevgiliye ulaştırır. Hicran hasret, ayrılık acısı demektir. Âşığın en büyük derdi ve dert kaynağıdır. O, ayrılık ve hasrete asla tahammül edemez. Ayrılık çekmek yerine sevginin bütün cefasını çekmeye razıdır. Onun için en büyük acı ise sevgilinin ağyar ve rakipler ile olmasıdır. Âşık, hicran ateşinden dolayı devamlı âh eder; kan yutar, gözyaşı döker ve belini büker. Sevgilinin yüzü, yanağı, dudakları, saçları, dişleri, çene çukuru, ayağının toprağı vs. âşık için daima birer hicran sebebidir. Divan şairleri birçok yönden hicran ve hasreti söz konusu edip "hicr, ayrılık, firkat, firak" gibi kelimeler ile ifade etmişlerdir (Pala, 2008: 195).

İnsanoğlu ayrılık acısı ile doğan tek varlıktır. Çünkü o, asıl yurdu olarak ruhlar âlemini görmüştür. Bu nedenle dünyaya geldiği andan itibaren ağlamaya başlar. Bir halk türkümüz, *"Ölüm ile ayrılığı tartmışlar / Elli dirhem ağır gelmiş ayrılık."* der. Sevgiliden ayrı kalmanın derdi açlıktan midenin kazınmasına benzer. Bu dert, kendisini unutturmaz, her an "Ben buradayım." der. Bir an bile hafiflemeyen bu acıyı çekenlerin gözünde dünya, bütün cazibesini kaybeder. Hiçbir zaman yüzleri gülmez (Akarsu, 2007: 30). Acı ve ızdıraptan ciğeri solan âşık ise felekten başkasına beddua etmez.

KAYNAKLAR:

Akarsu, K. (2007). Adına Aşk Dediler-Divan Şiirinden Metin Şerhi Örnekleri. Ankara: Akçağ Yayınları.

Pala, İ. (2008). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Kapı Yayınları.

(Fatma Topcu, Fuzûlî'nin Türkçe Divanındaki Rubâîlerin Şerhi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2019, s.151-153)

Rubai Kitaplığı

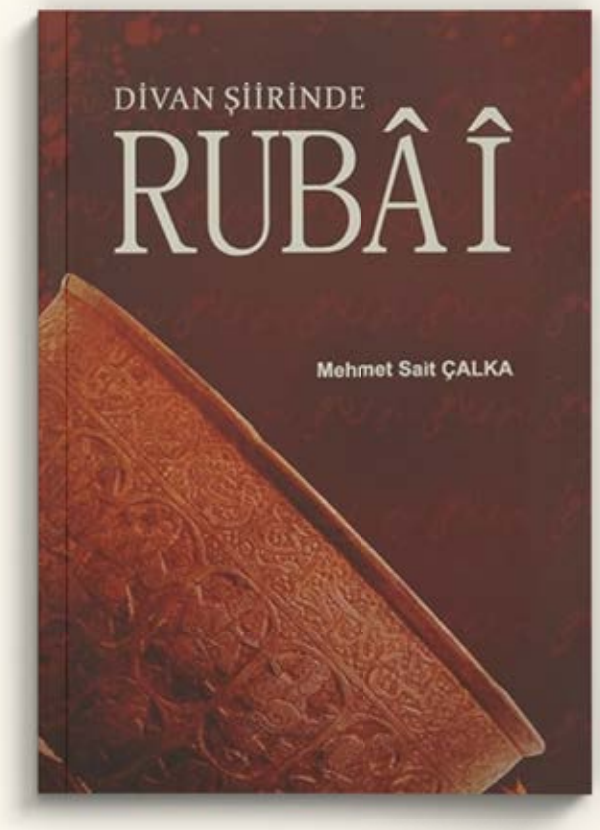

Divan Şiirinde Rubâî

Yazarı : Mehmet Sait Çalka
Yayınevi : Kriter Yayınları
Basım Yeri : İstanbul
Basım Yılı : 2015
Sayfa Sayısı : 421

Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Rubai

Yazarı : Prof. Dr. Nurullah Çetin
Yayınevi : Akçağ Yayınları
Basım Yeri : Ankara
Basım Yılı : 2012
Sayfa Sayısı : 189

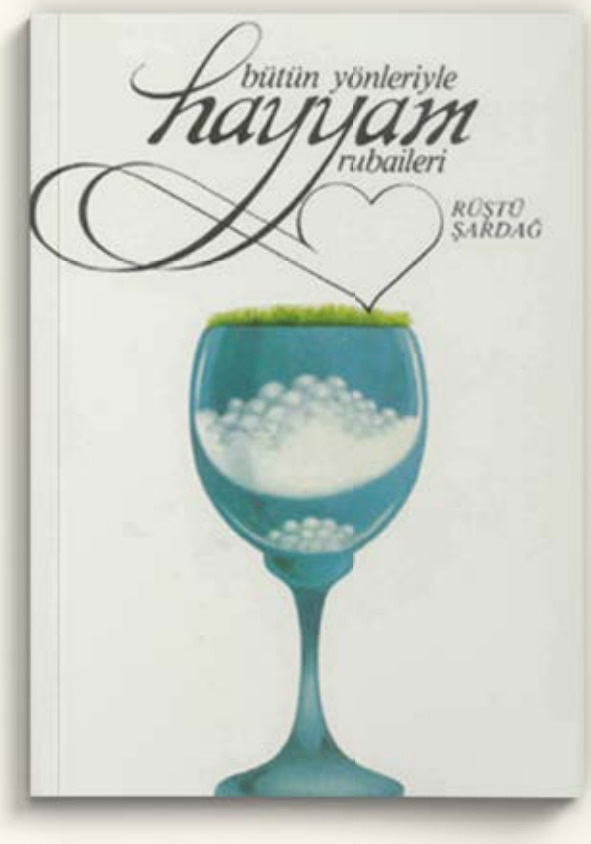

Bütün Yönleriyle Hayyam Rubaileri

Yazarı : Rüştü Şardağ
Yayınevi : Özgür Yayınları
Basım Yeri : İstanbul
Basım Yılı : 1999
Sayfa Sayısı : 262

Rubailerinizin değerlendirilmesini ya da yayımlanmasını isterseniz aşağıdaki e-posta adresine gönderebilirsiniz.

Şiirle kalmanız dileğiyle...

rubaidergisi@gmail.com